

Εργαστηράι

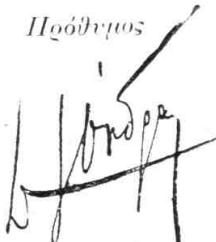
Άξιότεροι Κύριοι,

ΜΕ μεγαλην μου λύπην ήναγκάσθην νὰ όργανω εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποσχέσεώς μου, νὰ γράψω κάτι τι διὰ τὴν φραίν 'Επιθεώρισιν σας, εἶμαι όμως τόσον πολὺ ἀπησχολημένος μὲ τὴν ὄργανωσιν τοῦ 'Εργαστηρίου τῆς Φυσικῆς, ώστε ἐλπίζω ότι οὐ συγχωρήσητε τὴν ἀκουσίαν μου αὐτήν βραδύτητα.

Ἐξέλεξα τὸ θέμα τῶν 'Ατόμων καὶ 'Ηλεκτρονίων, πράγματα ἵστος γνωστὰ εἰς πολλούς, δυστυχῶς δόμως δχι καὶ τόσον διαδεδομένα, δοι οὐκέπεν εἰς τὸν αἰώνα τῶν Φυσικῶν 'Επιστημών καὶ τὴν πατρίδα τῶν πρώτων φυσικῶν Φιλοσόφων.

Θὰ εἴρω εὐτυχίας, ὅν τὸ μετρόν μου ἀρθρον κινήσῃ εἰς εὐρύτερον κύκλον τὸ ενα-
διαφερον πρός τὴν 'Επιστήμην τῆς Φύσεως

Πρόθυμος

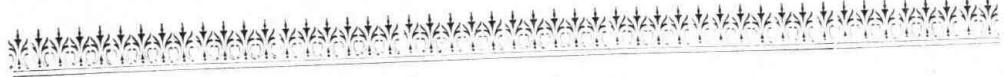

Καθηγητής τοῦ 'Εμν. Πανεπιστημίου

ΑΤΟΜΑ—ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΑ

AΝΕΚΛΟΘΕΝ ἴδιαιτέραν γο-
ητείαν ἐπὶ τοῦ ἀν-
θρωπίνου πνεύματος
ἐξασκεῖ πᾶν ὅ,τι ἀπομακρύνε-
ται ἀπὸ τὰς συνήθεις συνθή-
κας τῆς ζωῆς εἴτε τοπικῶς εἴτε
χρονικῶς. Ιδιάξουσαν αἴγλην
προσλαμβάνει γεγονός, τὸ ὅ-
ποιον συνέβη εἰς πολὺ ἀπομα-
κρυσμένην ἐποχὴν ἢ εἰς πολὺ¹
μακρινὸν μέρος, διότι εἰς τὸ
ἐκ τοῦ γεγονότος ἐνδιαφέρον
προστίθεται καὶ ὁ ὅγκος τῆς
μεγάλης ἀποστάσεως. Εἰς τοῦτο
ἀκριβῶς θὰ εύρωμεν τὴν ἐξήγησιν τοῦ μεγάλου ἐνδιαφέροντος, τὸ ὅποιον
καὶ εἰς εὐρύτερον κύκλον ἀπαντῶμεν ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀστρονομικὰ καὶ
γεωλογικὰ φαινόμενα.

Τὰ χρονικὰ διαστήματα, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν ιστορίαν τῶν γεωλογικῶν περιόδων ἀπαντῶμεν, διαστήματα ἀνυπολόγιστα σχεδὸν ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν βραχεῖαν διάρκειαν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, αἱ ἀποστάσεις τῶν οὐρανίων σωμάτων ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀφ' ἡμῶν, τὰς ὁποίας τὸ φῶς μὲ τὴν ταχύτητα τῶν 300,000 χιλιομέτρων κατὶ δευτερόλεπτον ἔτη ὀλόκληρα καὶ αἰώνιας χρειάζεται διὰ νὰ διανύσῃ, καταπλήσσουν τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ ἥλιγγος αὐτὸς πρὸ τοῦ ἀπείρου εἶναι διὰ τὸν σκεπτόμενον ἀνθρωπὸν ἐν ἀπὸ τὰ ὠραιότερα αἰσθήματα.

"Αν ὅμως τὸ ἀπείρως μέγα γοητεύει, δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἐνδιαφέρον τὸ ἀπείρως μικρόν, καὶ περὶ αὐτοῦ ἀκριβῶς σκοπεύω νὰ ὄμιλήσω εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ποικίλης Σλοᾶς».

'Αφ' ὅτου, μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ μικροσκοπίου, ἔγινε δυνατὴ ἡ παρατήρησις ἀντικειμένων τόσον μικρῶν, ὥστε νὰ διαφεύγουν τὴν ἀοπλον ὄρασιν, μέγα καὶ διαρκῶς αὐξάνον ἐξηγέρθη τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀνθρώπων διὰ τὸν νέον κόσμον, ὁ ὁποῖος τώρα ἀπεκαλύπτετο, καὶ πρὸ τῆς τελειοποίησεως τῶν μικροσκοπίων ὑπεχώρουν διαρκῶς τὰ ὄρια τῶν ὄρατῶν ἀντικειμένων. Δὲν πρόκειται ὅμως ἐδῶ περὶ αὐτῶν. Τὰ μικρότατα σωμάτια, τὰ ὁποῖα μόνον μὲ τὰς ισχυροτάτας μεγεθύνσεις τῶν 3,000 διαμέτρων καὶ ἄνω κατορθώνομεν νὰ ἴδωμεν, εἶναι κολοσσοὶ συγκρινόμενα μὲ αὐτά, περὶ τῶν ὁποίων θὰ ὄμιλήσω.

Πολλοὶ ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν θὰ ἐνόησαν ἵσως ὅτι πρόκειται περὶ τῶν μορίων καὶ τῶν ἀτόμων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὅλα τὰ αἰσθητὰ σώματα συνίστανται.

'Απὸ τῶν χρόνων τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων ἀκόμη ὑπῆρχεν ἡ ἴδεα ὅτι τὰ φυσικὰ σώματα συνίστανται ἀπὸ ἐλάχιστα μέρη, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διαιρεθοῦν εἰς μικρότερα, καὶ τὰ ὁποῖα διὰ τοῦτο ὡμομάσθησαν ἄτομα. Ἐν τούτοις ἡ θεωρία αὕτη δὲν ἔλαβε σοβαρὰν μορφὴν παρὰ εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους, ὅτε ὅχι μόνον ἀπεδείχθη ἡ πραγματικὴ ὑπαρξία τῶν ἀτόμων, ἀλλὶ προσδιωρίσθη τὸ βάρος, ὁ ὅγκος καὶ αἱ λοιπαὶ ἴδιότητες αὐτῶν, οὕτως ὥστε τὰ ἄτομα δὲν εἶναι πλέον τὰ φανταστικὰ φιλοσοφήματα τῶν Ἑλλήνων ἀλλὰ πράγματα ἐντελῶς συγκεκριμένα καὶ ὠρισμένα.

Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν εὑρέθη ὅτι ὑπάρχουν πολλὰ εἰδη ἀτόμων, ἔκαστον εἰδος μὲν ἐντελῶς ὠρισμένας καὶ σταθερὰς ἴδιότητας, καὶ ἔως τώρα εἶναι γνωστὰ 80 περίπου εἰδη. Τὰ ἄτομα ἐνοῦνται μεταξύ των δύο τρία μέχρι πολλῶν ἐκατοντάδων καὶ ἀποτελοῦν ὄμάδας, τὰς ὁποίας ὀνομάζομεν μόρια, ἀπὸ αὐτὰ δὲ τὰ μόρια συνίστανται ὅλα τὰ σώματα.

"Αν τώρα τὰ μόρια ἐνὸς σώματος ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἑνὸς εἰδούς ἄτομα, τὸ σῶμα λέγεται ἀειζοῦν ἢ στοιχεῖον, (π. χ. σίδηρος, χρυσός, χαλκός, ἄνθραξ, μόλυβδος, ὑδράργυρος, θεῖον, τὰ ἀέρια ὀξυγόνον, ὑδρογόνον κλπ.) Ἀν δὲ τὰ μόρια ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἄτομα διαφόρων εἰδῶν, τὸ σῶμα ὀνομάζεται σύνθετον, ὅπως εἶναι π. χ. τὸ ὕδωρ τοῦ ὄποιον

τὰ μόρια ἀποτελοῦνται ἀπὸ 2 ἄτομα ὑδρογόνου καὶ 1 ἄτομον ὀξυγόνου, τὸ οἰνόπνευμα, τοῦ ὁποίου τά μόρια ἀποτελοῦνται ἀπὸ 2 ἄτομα ἄνθρακος, 6 ἄτομα ὑδρογόνου καὶ 1 ἄτομον ὀξυγόνου.

Τὸ ἐλαφρότερον ὅλων τῶν ἀτόμων εἶναι τὸ ἄτομον τοῦ ὑδρογόνου ὅλα δὲ τὰ ἄλλα εἶναι πολὺ ἡ διέγον βαρύτερα αὐτοῦ. Π. χ. τὸ ἄτομον τοῦ ὀξυγόνου εἶναι 16 φορᾶς βαρύτερον τοῦ ἀτόμου τοῦ ὑδρογόνου, τὸ ἄτομον τοῦ σιδήρου 56 φορᾶς, τὸ ἄτομον τοῦ ὑδραργύρου 200 φορᾶς καὶ οὕτω καθ' ἔξῆς. Δὲν μᾶς ἀρκεῖ ὅμως αὐτὸν ἀλλὰ πρέπει νὰ εἰξεύρωμεν καὶ πόσον βάρος ἔχει ἐν ἄτομον ὑδρογόνου καὶ τότε πλέον θὰ εἰξεύρωμεν καὶ τὸ βάρος τῶν ἀλλων ἀτόμων.

Ἐννοεῖται ὅτι ἐν ἄτομον μόνον του οὕτε εἴδε κανεὶς οὕτε θὰ ἴδῃ ποτέ, πολὺ δὲ ὀλιγότερον θὰ κατορθώσῃ νὰ τὸ ζυγίσῃ. Ἡ ἐπιμονὴ ὅμως τοῦ ἀνθρώπου κατορθώνει πράγματα, τὰ ὅποια ἐκ πρώτης ὅψεως φαίνονται ἀδύνατα. Διὰ πλαγίων δρόμων κατωρθώθη ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἀπ' εὐθείας ἦτο ἀδύνατον νὰ γίνη. Τὸ πῶς κατωρθώθη αὐτό, χρειάζονται τόσα ἄλλα πράγματα διὰ τὰ τὸ ἐννοήση κανεὶς, ὥστε οὕτε θὰ ἐπιχειρήσω νὰ τὸ ἔξηγήσω, αὐτὰ ὅμως τὰ ὅποια τώρα θὰ εἰπῶ εἶναι πράγματα, τὰ ὅποια ἐπανειλημμένως μὲ διαφόρους μεθόδους ἐμετρήθησαν καὶ ὅσον καὶ ἀν ἥσαν διάφοροι αἱ μέθοδοι, τὰ ἀποτελέσματα ἥσαν πάντοτε τὰ ἴδια. Εὐρέθη λοιπὸν ὅτι εἰς ἐν κυβικὸν ἑκατοστὸν ὑδρογόνου ὑπάρχουν . . . δὲν εἶναι καὶ τόσον εὔκολον νὰ εἰπῇ κανεὶς τὸν ἀριθμόν. Πρέπει νὰ γράψω μὲν τὸ 28 καὶ ὀπίσω του 18 μηδενικά, καὶ αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς ἐκφράζει πόσα μόρια ὑδρογόνου ὑπάρχουν εἰς ἐν κυβικὸν ἑκατοστόν, δηλ. εἰς ὅγκον ὅσος περίπου μιᾶς δακτυλήθρας. Ἀν λοιπὸν ὀνομάσωμεν τὸ 1 ἑκατομμύριον ἑκατομμυρίων δισεκατομμύριον, καὶ τὸ 1 ἑκατομμύριον δισεκατομμυρίων τρισεκατομμύριον, θὰ ἔχωμεν μέσα εἰς μίαν δακτυλήθραν 28 τρισεκατομμύρια μόρια, κάθε δὲ μόριον ἀποτελεῖται ἀπὸ 2 ἄτομα.

Περὶ τοῦ μεγέθους τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἡμποροῦμεν νὰ σχηματίσωμεν ιδέαν ως ἔξῆς. Ἀν ἔχωμεν μίαν μηχανήν, ἡ ὅποια εἰς κάθε δευτερόλεπτον δίδει ἔνα κτύπον, διὰ νὰ κτυπήσῃ 28 τρισεκατομμύρια κτύπους θὰ χρειασθῇ περίπου 9,000,000,000,000 ἔτη, δηλ. 9000 ἑκατομμύρια χιλιετηρίδων.

Μὴ νομίσετε δὲ ὅτι τὰ μόρια καὶ τὰ ἄτομα εἶναι στενοχωρημένα. Ἀπ' ἐναντίας εἶναι σχετικῶς εὐρυχωρότατα, διότι εἶναι τόσον μικρά, ὥστε ἀπέχουν πάρα πολὺ μεταξύ των, ἐν σχέσει ἐννοεῖται πρὸς τὰς διαστάσεις των.

Ἀν π. χ. φαντασθῶμεν ὅτι ὁ ὅγκος τῆς μιᾶς δακτυλήθρας ὑδρογόνου αὐξάνει ἔως ὅτου γίνη ἵσος μὲ τὸν ὅγκον ὀλοκλήρου τῆς γῆς, αὐξάνει δὲ συγχρόνως καὶ ὁ ὅγκος τῶν μορίων διατηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν ἐνῷ ὁ ἀριθμός των μένει ἀμετάβλητος, τότε ὁ μὲν ὅγκος ἑκάστου μορίου δὲν θὰ εἶναι μεγαλήτερος ἀπὸ σκάγι μετρίου μεγέθους, θὰ ἀπέχουν δὲ τὰ μόρια μεταξύ των περίπου 4 μέτρα.

Τώρα είναι εύκολον νὰ εὕρωμεν πόσον ξυγίζει ἐν ἀτομον ὑδρογόνου.
 Γνωρίζομεν ὅτι ἐν κυβ. ἑκατοστὸν ὑδρογόνου ὑπὸ κανονικὰς συνθῆκας
 ξυγίζει περίπου 0,00009 (9 ἑκατοντάκις χιλιοστὰ) τοῦ γραμμαρίου.
 Ἐπομένως εὑρίσκομεν ὅτι τὸ βάρος ἐνὸς ἀτόμου ὑδρογόνου είναι
¹
 τοῦ γραμμαρίου, ἢτοι διὰ νὰ ἔχωμεν βάρος 1
 γραμμαρίου χρειαζόμεθα 600,000,000,000,000,000,000,000,000
 (600,000 τρισεκατομμύρια) καὶ διὰ νὰ ἔχωμεν 1 δράμι (3,2 γραμ.)
 χρειαζόμεθα περίπου 2 ἑκατομμύρια τρισεκατομμυρίων ἢτοι 2 τετρά-
 κις ἑκατομμύρια ἀτόμων.

Εμπρὸς εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀριθμοὺς ἡλιγγιᾶ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου
ὅχι δὲ λιγότερον παρ' ὅσον πρὸ τῶν ἀριθμῶν τῆς ἀστρονομίας, ἢν μάλι-
στα συλλογισθῇ ὅτι τὰ μόρια δὲν μένουν ἥσυχα ἀλλὰ κινοῦνται μὲ τα-
χύτητα περίπου 2000 μέτρων κατὰ δευτερόλεπτον, ἄλλα ἀργότερα, ἄλλα
ταχύτερα, καὶ ὅτι κάθε μόριον συγκρούεται μὲ τὰ ἄλλα καὶ ἀλλάζει
διεύθυνσιν κατὰ μέσον ὅρον 1000 ἑκατομμύρια φορᾶς κατὰ δευτερό-
λεπτον. (*)

"Οσον δὲ ἡ θερμοκρασία αὐξάνει, τόσον ὁ χορὸς αὐτὸς γίνεται τρελλότερος.

Καὶ αὐτὰ μὲν συμβαίνουν εἰς σώματα τὰ ὄποια εἶναι καθὼς τὸ ὑδρόγόνον, δηλ. ἀέρια. Εἰς τὰ στερεά καὶ τὰ ὑγρὰ τὰ μόρια εἶναι πολὺ πλησιέστερα καὶ δὲν ἀφίνουν τόσον τόπον μεταξύ των, ἐπομένως ἔχομεν ἐκεῖ πολὺ περισσότερα μόρια εἰς τὸν ἴδιον χῶρον παρὰ εἰς τὰ ἀέρια, ὁ δὲ χερὸς τὸν ὄποιον ἐγνωρίσαμεν εἰς τὰ ἀέρια δὲν παύει καὶ ἐδῶ ποτέ, μόνον εἶναι ὀλίγον διάφορος.

Ἐφθάσαμεν λοιπὸν εἰς τμήματα ὑλης τόσον μικρά, ὅστε ίμποροῦμεν μὲν νὰ γράψωμεν τὸ βάρος καὶ τὰς διαστάσεις των καὶ τὸν ἀριθμὸν ὁ ὄποιος περιέχεται εἰς ὥρισμένον βάρος οίουδήποτε σώματος, ἀλλὰ καὶ ἡ ἴσχυροτέρα φαντασία δὲν δύναται νὰ ἀναπαραστήσῃ αὐτά.

Καὶ ἐν τούτοις ἡ ἐπιστήμη κατώρθωσε νὰ προχωρήσῃ ἀκόμη περισσότερον. Αφοῦ ἔδειξε τὴν ὑπαρξίν τῶν ἀτόμων, δὲν ἥρκεσθη εἰς αὐτὸ μόνον, ἀλλ᾽ ὥθέλησε νὰ εἰσοδύσῃ εἰς τὰς λεπτομερείας τῆς κατασκευῆς αὐτῶν.

Φυσικὰ ὅταν κατὰ πρῶτον οἱ Χημικοὶ καὶ οἱ Φυσικοὶ ἐγνώρισαν τὰ ἄπομα, ἐνόμισαν ὅτι ἔφθασαν πλέον εἰς τὰ ἀπλᾶ συστατικὰ ἀπὸ τὰ ὅποια συνίσταται ὁ κόσμος, καὶ δι' αὐτὸν ἀκριβῶς ὠνόμασαν ἄπομα ταῦτα τὰ κατὰ τὴν γρήγορην των ἀδιαίρετα πλέον μέρη.

Δὲν ἥργησαν ὅμως νὰ ἐννοήσουν, ὅτι καὶ τὰ ἄτομα δὲν εἶναι ἀπλά, ἀλλὰ τούναντίον ἔχουν σύστασιν πάρα πολὺ πολύπλοκον καὶ διαιροῦνται καὶ αὐτὰ εἰς ἄλλα ἀπλούστερα μέρη.

"Οτι ή σύστασις των ἀτόμων δὲν εἶναι ἀπλῆ, καθίσταται ἀμέσως

(*) Οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ εἶναι κατὰ προσέγγισιν καὶ ισχύοντες διὰ τὸ ἐδρογόντων εἰς πλευράν μᾶς ἀποστάντας καὶ συνήθη θερμοκρασίαν.

πιθανὸν ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν τοῦ φωτός, τὸ ὄποιον ἐκπέμπουν τὰ διάφορα σώματα ὅταν τὰ ἐξατμίσωμεν ἐντὸς θερμῆς ἀχρόου φλογός. Ἀν ἐξετάσωμεν δηλ. τὸ φῶς τοῦτο θὰ ἴδωμεν ὅτι ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰ χρώματα. Δὲν θὰ ἐπιχειρήσω βέβαια νὰ σκοτίσω τοὺς ἀναγνώστας μου μὲ τὰς θεωρίας τῆς ἀναλύσεως τοῦ φωτός, ἀλλὰ θὰ προσπαθήσω νὰ κάμω τὸ πρᾶγμα καταληπτὸν μὲ μίαν παραβολήν, τὴν ὄποιαν θὰ λάβω ἀπὸ τὴν ἀκουστικήν, διότι τὰ φαινόμενα τοῦ ἥχου παρουσιάζουν πολλὰς ἀναλογίας μὲ τὰ φωτεινὰ φαινόμενα.

Ἄσ ύποθέσωμεν ὅτι ἔχομεν ἐνώπιον μας ἐν κιβώτιον κλειστόν, τὸ ὄποιον δὲν ἔχομεν τὴν δύναμιν νὰ ἀνοίξωμεν. Ἡ φυσική μας ὅμως περιέργεια μᾶς κινεῖ νὰ μάθωμεν καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἀνοίξωμεν ὅσα περισσότερα ἡμποροῦμεν περὶ τοῦ περιεχομένου του. Κατ' ἀρχὰς φυσικὰ θὰ δοκιμάσωμεν ἀν ἥναι βαρὺ ἢ ἐλαφρόν. Ἀφ' οὗ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον γνωρίσωμεν τὸ βάρος του θὰ τὸ κτυπήσωμεν ἀπὸ ἐξω διὰ νὰ γνωρίσωμεν ἀπὸ τὸν ἥχον τὴν φύσιν τοῦ περιεχομένου. Ἀν τώρα ἀκούσωμεν νὰ ἐξέρχωνται ἀπὸ τὸ κιβώτιον διάφοροι μουσικοὶ ἥχοι τοὺς ὄποιους μάλιστα ἡμποροῦμεν καὶ νὰ προσδιορίσωμεν π. χ. ὡς λά, σόλ, σί κ.τ.λ. φυσικὸν καὶ ἀβίαστον συμπέρασμα παρουσιάζεται, ὅτι μέσα εἰς τὸ κιβώτιον ὑπάρχουν χορδαὶ ἢ ἄλλα ἀνάλογα πράγματα, ἀπὸ τὰ ὄποια προέρχονται οἱ διάφοροι ἥχοι. Πάντως ὅμως τὸ περιεχόμενον τοῦ κιβωτίου ἔχει πολύπλοκον κατασκευήν.

Κατὰ τὸν ἴδιον ἀκριβῶς τρόπον ἐξετάζομεν τὰ ἄτομα, τὰ ὄποια διήμας εἶναι κλειστὰ κιβώτια. Τὸ βάρος των εἴδομεν ὅτι τὸ γνωρίζομεν. Διὸ νὰ γνωρίσωμεν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν κατασκευὴν των κάμνομεν κάτι τι ἀνάλογον πρὸς τὸ κτύπημα τοῦ κιβωτίου, τὰ θέτομεν δηλ. εἰς τὴν θερμὴν φλόγα καὶ τὰ ἀναγκάζομεν νὰ ἐκπέμψουν ὅχι ἥχοι ἀλλὰ φῶς, ἢ δὲ ποικιλία τοῦ ἐκπεμπομένου φωτὸς μᾶς ἀναγκάζει νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ κατασκευὴ τοῦ ἀτόμου δὲν εἶναι καθόλου ἀπλῆ, ὅπως κατ' ἀρχὰς ὑπεθέσαμεν, ἀλλὰ τούναντίον πάρα πολὺ πολύπλοκος.

"Οσον ὅμως δύσκολον εἶναι νὰ γνωρίσωμεν ἀπὸ τὸν ἥχον μόνον τὴν κατασκευὴν καὶ τὰς λεπτομερείας τοῦ περιεχομένου τοῦ κιβωτίου, ἄλλο τόσον δύσκολον, ἀν ὅχι πολὺ δυσκολότερον εἶναι, νὰ γνωρίσωμεν ἀπὸ μόνον τὸ φῶς τὴν ἐσωτερικὴν κατασκευὴν τῶν ἀτόμων.

Χαρακτηριστικὸν ὅμως τῶν μεθόδων τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν εἶναι ὅτι τὰ διάφορα προβλήματα ποτὲ δὲν προσπαθοῦν νὰ τὰ λύσουν κατὰ ἓνα μόνον τρόπον, ἀλλὰ δοκιμάζουν διαφόρους τρόπους καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν συνδυαζόμενα ἐξελέγχουν καὶ συμπληροῦν ἄλληλα.

Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν τὸ πρόβλημα διεφωτίσθη πολὺ ἀπὸ τὴν μελέτην μερικῶν ἡλεκτρικῶν φαινομένων, καθὼς καὶ ἀπὸ τὰς ἐρεύνας ἐπὶ τοῦ ραδίου καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν συγγενῶν σωμάτων.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν τούτων εἶναι ὅτι ἐγνωρίσαμεν σωμάτια

πολὺ ἐλαφρότερα, 2,000 φορὶς περίπου, τοῦ ἀτόμου τοῦ ὑδρογόνου, ἡλεκτρισμένα καὶ κινούμενα μὲ ταχύτητας φθανούσας σχεδὸν τὰ 300. 000 χιλιόμετρα κατὰ δευτερόλεπτον. Τὰ σωμάτια αὐτὰ τὰ ὄνομάζομεν Ἰλεκτρόνια καὶ εἶναι τὰ μικρότερα μέχρι τοῦτο γνωστὰ ὄντα σώματα, ἀπὸ τὰ ὅποια κατὰ μέγα μέρος τούλαχιστον συνίστανται τὰ ἄτομα τῶν διαφόρων χημικῶν στοιχείων.

"Οσον ἀφορᾷ τὸν τρόπον τῆς συστάσεως τῶν ἀτόμων ί πιθανοτέρα ὑπόθεσις εἶναι ί ἔξῆς.

Τὰ ἄτομα ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἕνα κεντρικὸν πυρῆνα, θετικῶς ἡλεκτρισμένον, πέριξ τοῦ ὅποίου κινοῦνται εἰς κλειστὰς τροχιὰς πλῆθος, ἑκατοντάδες ἵσως ὀλόκληροι ἡλεκτρονίων, ἀπαράλλακτα, ὅπως οἱ πλανῆς ἑκατοντάδες ἵσως ὀλόκληροι ἡλεκτρονίων, ἀπαράλλακτα, ὅπως οἱ πλανῆς, ται κινοῦνται πέριξ τοῦ ἥλιου, μὲ ταχύτητας ὅμως πολὺ μεγαλητέρας, διότι ἐνῷ τῆς γῆς π. χ. ί ταχύτης κατὰ τὴν περὶ τὸν ἥλιον κίνησιν διότι ἐνῷ τῆς γῆς π. χ. ί ταχύτης κατὰ τὴν περὶ τὸν ἥλιον κίνησιν εἶναι περίπου 30 χιλιόμετρα κατὰ δευτερόλεπτον, τὰ Ἰλεκτρόνια πρέπει νὰ κινοῦνται μὲ ταχύτητας πολὺ μεγαλητέρας πλησιαζούσας πολλάκις τὰς 300,000 χιλιόμετρα κατὰ δευτερόλεπτον. Τοῦτο δὲ συμπεραίνομεν ἐκ τοῦ ὅτι ἀν τύχῃ ποτὲ ἐν τοιούτον Ἰλεκτρόνιον νὰ παρεκκλίνῃ ἀπὸ τὴν τροχιάν του καὶ νὰ ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὸ ἄτομον, ὅπως ἴδιως συμβαίνει εἰς τὸ Ράδιον καὶ τὰ ὅμοιά του σώματα, παρατηροῦμεν ὅτι μὲ τοιαύτιας ταχύτητας κινεῖται, καὶ παράγονται τότε διάφορα φαινόμενα τὰ ὅποια τόσον ἐνδιαφέροντα καθιστοῦν τὰ σώματα ταῦτα.

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἀφ' οὗ τὰ Ἰλεκτρόνια κινοῦνται μὲ αὐτὴν τὴν καταπληκτικὴν ταχύτητα εἰς τόσον μικρὶς τροχιὰς κάμνουν πολλὰς ἑκατοντάδας δισεκατομμυρίων περιφορῶν εἰς κάθε δευτερόλεπτον.

Αὐταὶ εἶναι περίπου αἱ σημεριναὶ μας γνώσεις περὶ τῆς φύσεως τῶν ἀτόμων. "Αν δὲ ἀναλογισθῇ κανεὶς ὅτι τὰ ἄτομα μὲ ὅλην αὐτὴν τὴν πολύπλοκον κατασκευήν των ἔχουν τὰς διαστάσεις τὰς ὅποιας ἀνωτέρω ἐγνωρίσαμεν, διαστάσεις τῶν ὅποιων τὴν μικρότητα καὶ ὁ πλέον εὐφάντησις μοι ὅτι τὸ ἀπέιρως μικρὸν δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἀξιοθαύματον τοῦ ἀπέιρως μεγάλου.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΩΝΔΡΟΣ

